

JOSEF ČAPEK: POEZIE JÍZDNÍHO ŘÁDU

Zajisté, že jízdní řád má svou poezii expresů a rychlíků, jídelních vozů a spacích vozů, která je drahá moderní škole básnické a která je velmi drahá skromným prostředkům občana, jenž je nucen prožívat ji skutečně, a nikoliv jen u psacího stolu. Dále má jízdní řád svou poezii dlouhých tratí, jako třeba Praha - České Trouby, jež, co do délky časové, vyrovná se nejznamenitějším tratím americkým. Nebudu zde také okouzlovati čtenáře svůdnými jmény všech stanic, které v jízdním řádu našly své místo: Brantice - Škrochovice - Holasovice - Vávrovce - Komárov - Dvořísko - Štítina - Mokrá Lhota, nebo když se vám tohle nelíbí, tedy: Kylešovice - Otice - Štáblovice - Životice - Litultovice - Jarkartovice - Heřmanice, nebo více-li vhod: Sedmpány - Holostřevy - Strupařov, což všechno jsou místa na povrchu zemském, jichž je možno dosáhnouti prostřednictvím železnice.

Bylo by možno zapěti i poezii osad, vod, skal, stromů, mezí a pahorkatin, jež vlak ve svém letu míjí, neboť i všechny tyto krajinné krásy jsou v záznamech jízdního řádu obsaženy, zajisté vzaty v úvahu, neuvedeny jediné pro žádoucí stručnost a nedostatek místa. K poezii jízdního řádu, a zvláště onoho vydaného panem Vilímkem, náleží též dobře míněná upozornění, aby se cestující neopomenul zásobiti náležitou vlakovou četbou, jako jsou Humoristické listy, romány Elinor Glynové a zvláště pak humoristické knihy Josefa Skružného, avšak ani o této poezii nebudeme se zde šířiti, neboť senzací vrcholnou, kterou nám jízdní řád může poskytnouti, jsou útěšné inzeráty pojišťovny Providentia.

Cestující, jenž na trati Nezamyslice - Morkovice je zrovna unášen šílenou rychlostí lokálním vlakem, který ho od stanice Kovalovice nese k Prasklicím, zajisté má všechen důvod obávat se případně srážky vlaků, vyšinutí nebo nějaké železniční nehody, která by mohla ohroziti jeho celistvost, ba i jeho fyzickou existenci. Či, kdož ví, sedne na něho hned už někde za Mlčechovosty nebo v Nesuchyni-Hořesedlech tichá melancholická obava, že snad dost pořádně nezavřel svůj byt, že by mohl zatím vyhořet nebo že by ho mohl někdo vykrást či vůbec že by se mohlo něco stát, čehož nejasná tucha hlodá nyní v jeho duševních útrobách.

Nuže, zde, jako boží pravici podanou v nejvyšší chvíli, uzří jeho zrak v jízdním řádu inzerát pojišťovny Providentia, která

pojišťuje automobily.

Nemáte-li automobilu, tím lépe, aspoň vám ho nikdo nepoškodí ani neukradne. Máte však rozpustilé děti, a tu se vám pojišťovna promptně nabízí, že

pojišťuje děti proti úrazům.

Snad máte ale větší strach o sebe, a tu opět Providentia

provozuje veškerá pojištění úrazová

a pojišťuje doživotně úrazy na dráze,

a nejen to - vždyť, kdož ví, co se za vaší nepřítomnosti doma může přihodit -, ona

pojišťuje proti škodám z vodovodu.

Hlodá-li vás myšlenka, že jste snad byt dost důkladně neuzavřeli, tu utěšuje Providentia, že

pojišťuje proti vloupání.

Nestačí-li vám ani to, tu tedy Providentia také

pojišťuje povinné ručení všeho druhu,

což však může být dobré, ale čemuž nerozumím. A nejen to. Ona též

pojišťuje proti zpronevěře,

v níž, kdož ví, je snad zahrnuta i zpronevěra manželská.

Vaše mysl může tedy býti klidna u vědomí, že je tu instituce, u níž je cestujícímu po dráze možno tak naveskrz se pojistiti.

Ba ona vám poskytuje i jistou možnost posmrtného života, právě v tom případě, že by vás na dráze potkalo neštěstí. Každý majitel jízdního řádu stává se totiž účastným pojištění, které mu ona Providentia ve výši 1000 Kč pro případ smrti a pro případ trvalé invalidity hodlá

bezplatně poskytnouti. Tato svůdná a utěšující nabídka zní, že Providentia zavazuje se k náhradě škody:

"pro případ, že pojištěnec utrpí při jízdě na železnici nehodou, která postihla tento jím použitý dopravní prostředek, tělesné poškození, které bezprostředně jako přímý a výhradní následek přivodí ihned nebo během roční doby jeho smrt nebo trvalou invaliditu."

Při úrazu nejsou ovšem podmínky zrovna tak nejvýhodnější, leda vzhledem jedině k těm 1000 Kč, jimiž je pojištěnec odměněn v případě smrti. Za ztracenou nohu obdrží totiž jen 50 procent, tedy 500 Kč, za ztracené oko 250 Kč, za palec nebo ukazováček 66 Kč 66,6666 atd. haléřů, za kterýkoliv jiný prst 12 Kč 50 haléřů.

V případě smrti je však šťastný pojištěnec na tom o mnoho výhodněji. Musí jen splnit tyto podmínky:

"V případě smrti učiniti oznámení ihned, telegraficky. Překáží-li včasnému oznámení úrazem nastalé smrti dokázatelná nemožnost, nutno oznámení učiniti ihned po odstranění téže, nejpozději ale ve lhůtě 60 dnů."

Čímž naskytuje se pojištěnci možnost posmrtného projevování, nepoměrně příjemnějšího, než je spiritistické klepání stolků. Může a má po svém bezživotí oznamovat telegraficky, ba snad i poštou, a nadto se mu dostává za to nároku i na 1000 Kč, co obyčejní duchové spiritističtí, kteří se u Providentie nepojistili, musí se projevovati nejen primitivněji, nýbrž i docela zadarmo.

Lidové noviny, 7.8.1924.